

SUOMEN
HISTORIALLINEN
SEURA

**J
ä
s
e
n
l
e
h
t
i**

4 / 2004

SUOMEN HISTORIALLINEN SEURA

SEURAN TOIMISTO

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

puh: (09) 228 69 351

faksi: (09) 228 69 266

Sähköposti: shs@histseura.fi

Kotisivu: <http://www.histseura.fi>

Toiminnanjohtaja Julia Burman, varmimmin ke 16-17 ja to 10-12.

SEURAN HALLITUS 2004

Dos. Katariina Mustakallio, puheenjohtaja

Dos. Kimmo Katajala

Prof. Pauli Kettunen

Dos. Christian Krötzl

Dos. Esko M. Laine

Dos. Tuomas M. S. Lehtonen

Dos. Pirkko Leino-Kaukiainen, varapuheenjohtaja

Dos. Marjaana Niemi

Prof. Ilkka Nummela

Prof. Kirsi Vainio-Korhonen

Suomen Historiallinen Seura on alan tieteellinen keskusseura Suomessa. Seura järjestää esitelmä- ja seminaaritilaisuuksia sekä kansallisia ja kansainvälisiä konferensseja sekä hoitaa alan kansainvälisiä suhteita. Jäseninä on noin 900 tutkijaa ja harrastajaa. Jäsenmaksu on 22 euroa vuodessa (opisk. 18 €). Jäsenet saavat maksutta jäsenlehden sekä 20-30 % alennusta seuran omista sekä monien lähitieteiden seurojen julkaisuista Tiedekirjassa (Kirkkokatu 14) ja SKS:n kirjamyymälässä (Hallituskatu 1). Verkkokirjakauppaan on linkki seuran kotisivuilta (www.histseura.fi); tilausta tehdessänne kertokaa olevanne Historiallisen Seuran jäsen! Historiallisen Aikakauskirjan tilausmaksu on seuran jäsenille 26 euroa.

Jäsenhakemuslomake on helppoa täyttää internetissä seuran kotisivuilla osoitteessa www.histseura.fi. Lomakkeita voi tilata myös seuran toimistosta.

AINA AJANKOHTAINEN ARKI

Arki ja tavallinen ihminen ovat tulleet historiantutkimukseen jäädäkseen. Historiassahan he ovat koko ajan olleet, mutta heitä ei ole aina huomattu tai huomioitu. Suomessakin on tutkittu jo pitkää historiaa ruohonjuuritason näkökulmasta, ja tuo ”*history from below*” on aina ajankohtainen, sillä sitä kautta voidaan paremmin ymmärtää yhteiskunnan monikerroksisuutta. Tavallisen ihmisen taholta lähtevät tarkastelut ovat osoittautuneet uutta luoviksi. On esitetty aineistoille tuoreita kysymyksiä ja saatu yhä uusiin kysymyksenasetteluihin johtavia vastauksia. Tiedotusvälineetkin ovat lopulta kiinnostuneet arjen historiasta, vaikka edelleen valtopoliittikan tutkiminen on varmin tie julkisuuteen.

Käsissäni on mielenkiintoinen todistuskappale näkökulmien muutoksesta. Tämä sisältyy hauraiksi haalistuneisiin vihkoihin, jossa sotilas kertoo nuoruutensa kokemuksista Turkin sodassa. Hänen tarinansa on tavallisen rivisotilaan arkipäiväinen tarina. Tekstiin on jälkeenpäin tehty lyijykynällä kielellisiä muutoksia, ikään kuin joku olisi ajatellut niiden toimittamista julkaisuksi. Muistelmat ovat kuitenkin jääneet jälkeläisten piironginlaatikkoon. Suvussa kerrottiin, että nehän nyt ovat vain sellaisia Helsingin vaarin tarinoita. Toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa ne eivät olleet kiinnostavia, vaikka Sota-arkistoon toimitettiin kopiot kirjoituksista.

Sukuaarre paljastui vasta muutama vuosi sitten, kun perheen jäämistö oli pakko selvittää. Tämän päivän tutkijalle muistot avautuvat aivan uudella tavalla. Ne kertovat enemmän sodan vaivoista ja vastuksista kuin voitoista ja sankariteoista. Ne kertovat vilusta ja nälästä, puutteellisista varusteista, taistelusta täitä ja luteita vastaan, mutta myös selviytymisestä vaikeissa olosuhteissa, toveripiiristä ja sen tavoista. Ne avaavat sotaan ”tuntemattoman sotilaan” näkökulman.

Tuo pienen ihmisen elämä on ajankohtainen tutkimusteema myös siinä piirissä, joka Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkistossa selvittelee

rahvaan miesten ja naisten kirjoituksia ja kirjoitustaitoa 1800-luvulla. Arkistosta löytyy aarteita jatkuvasti, kun osaa esittää uusia kysymyksiä ja etsiä uudella tavalla. Esimerkiksi vastikään ”löytyneet” Antero Wareliuksen perheen yksityiskirjeet kertovat meille kansanihmisten arkipäivästä, arvostuksista ja mieltymyksistä 1840-luvun maaseudulla.

Suomen Historiallisen Seuran tulevien hankkeiden yhteydessä tavallisen kansalaisen näkökulma nousee myös keskeisesti esiin. Keskustelemme koko syksyn ja varmasti vielä keväänkin suunnitelmasta käynnistää suomalaisen sivistyksen ja koulutuksen historiaa koskeva laaja kirjahanke. Asiasta on jo kirjoitettu hyllymetreittäin. Mikä siinä enää olisi kiinnostavaa?

Suomalainen 1800-luvulla alkanut kansansivistysprojekti ja koulujärjestelmien kehitys tunnetaan pääpiirteissään hyvin (ehkä ammattikoulutusta lukuun ottamatta), mutta tutkimus on yleensä lähestynyt tematiikkaa kansansivistäjien (so. sivistyneistön) näkökulmasta ja kertomus on esitetty suurena suomalaisena menestystarinana. Sitähän se kiistatta on ollutkin, kuten tiedot suomalaisten lukuinnostuksesta ja hyvästä koulutuksesta osoittavat.

Mutta tarinalla on toinenkin puolensa: se yhteisen rahvaan näkökulma. Oliko kansansivistäminen menestystarina myös tästä näkökulmasta? Meillä puhutaan perinteisesti hyvästä lukutaidosta, mutta tunnetaan edelleen heikosti sitä, millaista tuo taito todella oli. Tietomme kansan kirjoitustaidosta ovat vielä puutteellisempia. Miten asioita hoidettiin ilman hyviä kirjallisia taitoja? Tunnetusti yhteiskunta ei ollut 1800-luvulla enää kovin staattinen, vaan ihmiset tekivät työnsä, hoitivat perheensä ja viettivät joskus railakastakin elämää kylissä ja kujilla.

On kiinnostavaa kääntää näkökulma kirjallisten taitojen ja valistuksen omaksumiseen ja tarkastella rahvaan miehiä ja naisia objektien sijaan subjekteina. Miten sivistettävät itse tuon ”kansanvalistusprojektin” kokivat? Voidaan kysyä, mihin noita kirjallisia taitoja, yleissivistystä tai ammatillisen koulutuksen parantamista tarvittiin ja mitä lisäarvoa ne rahvaan arkielämään toivat. Miten ja milloin uudet taidot otettiin käyttöön?

Tässä on yksi tavoite, johon koulutusta koskevan kirjahankkeen tulisi antaa vastauksia.

SUOMEN HISTORIALLISEN SEURAN Kasvatus- ja koulutushistorian -seminaarisarja

TO 16.12.2004 klo 14.00-17.30
Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki

KASVATUKSEN VALO JA VALTA

Sirkka Ahonen, Jussi Hanska, Pauli Kettunen, Jukka Sarjela, Mika Ojakangas, Hannu Simola, Saara Tuomaala

TERVETULOA!

SUOMEN KIRKKOHISTORIALLINEN SEURA

Pyhän Henrikin päivänä 19.1. klo 9–17.30 *Kirkko Suomessa 850 vuotta - juhluvuoteen liittyvä symposium Kristinusk Suomessa – Menneisyys ja kulttuuri*. Tarkempi ohjelma seuran kotisivulla www.skhs.fi.

Sen jälkeen on Suomen kirkkohistoriallisen seuran vuosikokous klo 17, vuosijuhlaesitelmä: dos. Markus Hiekkänen: *Kristinuskon tulo Suomeen – tulkintoja viimeaikaisten tutkimusten pohjalta*.

Auditorio Arppeanum, Helsingin yliopiston museo, Snellmanink. 5.

Ma 7.2. klo 18.15 dos. Maija Kallinen: *Keskustelu sielujen alkuperästä 1600-luvun Saksassa*. Säätytalo (Snellmaninkatu 9–11).

Ma 7.3. klo 18.15 dos. Maiju Lehmijoki-Gardner: *Miksi uskonpuhdistajat hylkäsivät mystiikan — vai hylkäsivätkö?* Säätytalo (Snellmaninkatu 9–11).

Ma 4.4. klo 18.15 prof. Pentti Laasonen: *Uskonvainoa Käkisalmen läänissä 1600-luvulla?* Säätytalo (Snellmaninkatu 9–11).

Vapaa pääsy.

TERVETULOA!

niin & näin -lehden filosofinen julkaisusarja

23°45

Daniel Juslenius

**SUOMEN ONNETTOMUUS
DE MISERIIS FENNORUM**

Suomennos, johdanto ja jälkisanat Juhani Sarsila

Daniel Juslenius (1676–1752), ”suomalaisuuden isä”, on jäänyt Porthanin, Lönnrotin, Runebergin, Snellmanin ja Topeliuksen varjoon. Jusleniukselta aiemmin suomennetut *Aboa vetus et nova* (1700), *Vanha ja uusi Turku* ja *Vindiciae Fennorum* (1703), *Suomalaisten puolustus*, osoittavat hänet fennofiliksi, patriootiksi, fennomaaniksi ja nationalistiksi.

Vuonna 1713 Juslenius pakeni venäläisiä Ruotsiin. Siellä hän piti 1715 ison vihan ajan suomalaisten kärsimyksistä puheen *De miseriis Fennorum* (*Suomen onnettomuus*). Dramaattista tekstiä ei ole aiemmin tulkittu millekään kielelle. Nyt se ilmestyy samassa nitessä latinaksi ja suomeksi.

Suomen onnettomuus räydyntää nyt käytävää lokaali–globaali-keskustelua, jossa isänmaan (*patria*) ja kansan tai kansakunnan (*natio*) teemoja ei voi unohtaa. Mitä suomalaisuus on? Mitä se on ollut? Tämä kahden lehtorin, Jusleniuksen ja Sarsilan yhteisjulkaisu nostaa Jusleniuksen antikvaarisesta ”kadotuksesta”.

Kääntäjä, Tampereen yliopiston latinan kielen lehtori sekä aate- ja oppihistorian dosentti, FT Juhani Sarsila on kirjoittanut mukaan johdannon, selitykset ja epilogin. *Suomalaisten puolustuksen* lisäksi Sarsila on kääntänyt Severinus Boëthiuksen *Filosofian lohdutuksen* (vuodelta 524) sekä kirjoittanut mm. teokset *Historian väärennöksiä ja väärentämisen historiaa* ja *Scripta serenissima: filologiaa ja filosofiaa*.

Heinäkuu 2004. 172 sivua. Hinta 20 euroa.

ISBN 952-5503-05-4. ISSN 1458-9001.

23°45 on *niin & näin* -lehden uusi kirjasarja, jossa julkaistaan filosofiaa monessa eri tyylilajissa: suomennoksia vanhoilta ja uusilta klassikoilta, filosofisia esseitä, keskusteluita, pamfletteja, analyyseja sekä laajempia tutkimuksia.

niin & näin on Suomen suurilevikisin filosofinen aikakauslehti, joka on kymmenen ilmestymisvuotensa aikana vakiinnuttanut asemansa merkittävänä ja monipuolisena filosofisena julkaisufoorumina. Lehden tasaisesti kasvava tilaajakanta ei koostu pelkästään filosofian ammattilaisista vaan myös filosofista kysymyksistä kiinnostuneista ihmisistä elämän eri alueilta. Lehtä julkaistaan neljä tukevaa numeroa vuodessa.

Hinta 20 euroa

Tilausosoite: Eurooppalaisen filosofian seura ry, PL 730, 33101 Tampere
Sähköposti: tilaukset@netn.fi
Puhelin: 040 721 4891
Internet: www.netn.fi

niin & näin
PL 730
33101 Tampere
www.netn.fi

SUOMALAINEN MAATALOUS TOISEN MAAILMAN SODAN JÄLKEEN

Suomen maatalouden historia -teossarjan kolmas osa kuvaa maataloutta viimeisen 50–60 vuoden aikana. Tuona aikana maatalous on kokenut monia murroksia. Sodan jälkeinen asutustoiminta, pellonraivaus ja uudet tilat lisäsivät maataloustuotantoa. Peltopinta-ala kasvoi, metsätyöt tarjosivat lisätuloja ja koulut täyttyivät oppilaista. Maaseutu kasvatti uuden sukupolven, jolle ei enää löytynyt työtä kotiseudulla. Suomalaisilta pientiloilta lähti satojatuhansia nuoria kaupunkiin ja Ruotsiin. Myöhemmin sama sukupolvi halusi säilyttää tuntuman maaseutuun hankkimalla ennätysmäärän kesämökkejä. Vuosituhannen vaihteessa maaseutu sai asukkaita entisistä kesäasukkaistaan, jotka palasivat eläkepäivikseen tuttuun maaseutuympäristöön.

Suomi säilyi poikkeuksellisen pitkään maatalousmaana, kun sitä tarkastelee länsieurooppalaisella mittapuulla. Samalla yhteiskunnan rakennemuutos oli poikkeuksellisen nopea ja raju. Sotien jälkeinen jälleenrakennuksen sukupolvi, 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sukupolvi ja 1990-luvun EU-sukupolvi

Karjatalous oli perinteisesti naisten aluetta, mutta vähitellen myös miehet alkoivat osallistua siihen. Tässä naiset tulossa laitumelta lypsyltä. Kuva: Pellervon kuva-arkisto.

Suomen maatalouden historian kuvitusta.

ratkaisivat suhteensa maatalouteen eri tavoin. Nimitys lähiöiden sukupolvi kuvaa kaupungistumisen ja maaltapaon aikakautta. Sen rinnalla kasvoi maaseudun tuottaja-asetaan tietoinen, poliittinen viljelijäpolvi, joka puolusti elinkeinoaan. Vuosituhannen vaihteessa maatalouden uusi sukupolvi kohtasi uudet tuotantoehdot. Kun ennen puhuttiin huoltovarmuudesta ja kansallisesta e lintarvikeomavaraisuudesta, oltiin tilanteessa, jossa maataloutta sopeutettiin maailmankaupan ja maailmanmarkkinoiden ehtoihin.

Samaan aikaan maatalousväestö väheni. Vuonna 1950 maa- ja metsätalousväestöä oli noin 1,67 miljoonaa, mutta vuonna 1990 enää noin 300 000. Tuotannon kasvu saatiin aikaiseksi pienemmällä väkimäärällä. Muutos kertoo sekä koneistumisesta ja jalostustoiminnasta että työn kaikkinaisesta tehostamisesta. Pientilat saivat väistyä tehokkaan tuotannon tieltä.

Maatalouspolitiikka oli tärkeä osa suomalaista yhteiskuntapolitiikkaa. Sota-ajan vaikeuksien jälkeen tavoitteeksi asetettiin omavaraisuus. Samalla maatalous sai talouspoliittisia ja sosiaalipoliittisia tehtäviä. Tavoitteena oli sekä maatalousväestön toimeentulon turvaaminen että maataloustuotannon kustannusten tasaaminen. Maataloustulojärjestelmä, joka luotiin 1950-luvulla, jatkui EU-ajan alkuun asti.

Myös maataloustyö muuttui. Sodan jälkeen traktoreiden voittokulku oli vasta alkamassa. Suurin osa lehmistä herutti maitonsa lypsäjän sankoon – konelypsyn kultakausi oli edessäpäin. Naudat olivat pitkälti kotimaista suomenkarjaa. Vilja niitettiin niittokoneella, kuivattiin seipäälle ja puitiin puimakoneilla. Vuonna 1950 Suomessa oli kaksi ajoleikkuupuimuria. Leikkuupuimurit

Maatalous kehittyi työvaltaisesta elämänmuodosta pääomavaltaiseksi yrittäjäkumppanuudeksi 1900-luvulla. Moderni lypsyasema jo helpotti lypsäjän työtä, seuraava kehitysaskel olikin lypsyrobotin käyttöönotto. Kuva: Pellervon kuva-arkisto. Suomen maatalouden historian kuvitusta.

valtasivat nopeasti pellot ja syrjäyttivät puimakoneet. Heinätyötkin kokivat vallankumouksen. Viimeistään 1970-luvulla heinäpaalit syrjäyttivät heinien seiväskuivauksen. Maataloustyö muutti luonnettaan, siitä tuli erikoistunutta ja aiempaan verrattuna hyvin yksinäistä työtä.

Maataloustyö oli niin 1940-luvulla kuin 2000-luvulla ammattityötä. Tietotekniikka helpotti työtä, mutta samalla se vaati uusia taitoja. Karjataloudessa työmäärä jopa lisääntyi, kun yhden ihmisen vastuulle jäi useita kymmeniä lehmiä tai satoja, jopa tuhansia, sikoja. Samoin peltotyöt ovat koneistuneet ja yksi ihminen tekee aiempaan verrattuna monen ihmisen työt. Kaikkea ei kuitenkaan voi rationalisoida. Maataloustyö on projektityötä, jossa vuodenkierto ja säätila määrittelevät aikataulun.

Suomen maatalouden historia -teossarjan kolmas osa *Suurten muutosten aika* jakautuu kolmeen pääteemaan. Ensimmäinen, aikakautta luonnehtiva piirre on maatalouden kasvu. Asutustoiminta tuotti yli 100 000 uutta tilaa tai tonttia Suomeen. Asutus potkaisi liikkeelle tuotannon kasvun, jota koneistuminen, lannoitteet ja jalostustoiminta edelleen vauhdittivat.

Toinen pääteema kiteytyy sanoihin maatalouden rakennemuutos. Rakennemuutosta olivat yhtä lailla maatalousväestön kasvu ja väheneminen, maatilatalouden rakennemuutos kuin perheviljelmien ja sukupuolten työnjaon muutokset. Rakennemuutosta kuvaavat myös osuustoiminnan muuttuminen ja luonnonmukaisen tuotantotavan nousu tavanomaisen maataloustuotannon rinnalle.

Liittyminen Euroopan unioniin toi maatalouden historiaan uuden käänteen. Kirjassa tarkastellaan EU-jäsenyyden vaikutusta suomalaiseen maatalouteen. Samalla pyritään vetämään pitempiä linjauksia maaseudun muuttumisesta 1900-luvun loppuvuosikymmenillä.

Suomen maatalouden historia 3. Suurten muutosten aika.

Toim. Pirjo Markkola.

SKS 2004, 518 sivua, kuvitettu. ISBN 951-746-483-5 (osa 3). Tiedustelut:

SKS:n kirjamyymälä, Hallituskatu 1, 00170 Helsinki (sisäänkäynti

Mariankadun puolelta, ma-to klo 11-17, pe 11-16), puh. 09- 1312 3216,

sähköposti: kirjamyynti@finlit.fi Verkkomyymälä: www.finlit.fi/kirjat

HUOM: Kirjaa myydään vain sarjana à 79 €, muista kertoa olevasi SHS:n

jäsen, saat 25% alennusta!

Hyvät Seuran jäsenet,

syys on muuttunut talveksi ja ensilumi on tullut eteläiseenkin Suomeen. Kiireinen vuosi alkaa olla täynnä, pian on aika rauhoittua jouluihin ja voimien keräämiseen uuden vuoden haasteisiin.

Seuran suuri maatalouden historian projekti valmistui suunnitelmien mukaan, ja kolmiosainen kirjasarja on jyhkeä tietopaketti maataloutemme kehityksestä sekä suomalaisen yhteiskunnan muovautumisesta. Toivon teosten innostavan monenlaisia historian lukijoita. Jälleen muistutan siitä, että jos aiotte tilata kirjan, tehkää se Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjamyymälän kautta ja kertokaa olevanne Historiallisen Seuran jäsen! Alennus 25% on varsin merkittävä etu. Hankkeen viimeistelyvaiheen kiireiden jälkeen olen rentoutunut kaunokirjallisuudella. Upea lukukokemus oli Markus Nummen *Kiinalainen puutarha* (Otava 2004). Kertomus on traaginen ja onnellinen samanaikaisesti; ikaikaisen ajankohtainen tarina imi mukaansa ja valotti historian tapahtumia yksilön näkökulmasta. Eli teos on historiallinen romaani parhaimmillaan.

Historian alalla ilmestyy jatkuvasti uusia mielenkiintoisia tutkimuksia, kuten jo SKS:n syksyn kirjaluetelosta olette nähneetkin. Ennakkotietona kerron, että jäsenetuna on jälleen tarjolla teos, Kimmo Katajalan *Suurvallan rajalla, ihmisiä Ruotsin ajan Karjalassa*, joka ilmestyy Historiallisessa Arkistossa tammi-helmikuun vaihteessa v. 2005. Kirjan saanee hakea Tiedekirjasta helmikuussa, tarkempi ajankohta on tiedossa seuraavassa jäsenlehdessä, ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat voivat pyytää kirjan lähetettäväksi.

Ensi vuosi on jälleen juhluvuosi. Vuoden ensimmäisiä kiinnostavia tapahtumia ovat Tieteen Päivät. Ne juhlistavat *Suhteellista*-teemallaan suhteellisuusteorian satavuotisjuhlaa. Tieteiden yö torstaina 13.1.2005 klo 18 alkaen tuo Tieteiden talolle erilaisia tapahtumia niin aikuisille kuin lapsillekin. Hintojen suhteellisesta historiasta otsikolla *Hevoshalpaa, sikakallista* kertoo prof. Ilkka Nummela klo 21.45. Lisätietoja saa minulta tai netistä: www.tieteenpaivat.fi/tieteenpaivat05/

Myös kirkko viettää kristinuskon 850-vuotisjuhlaa Suomessa. Henrikin päivänä 19. tammikuuta on mielenkiintoinen koko päivän seminaari Helsingin yliopiston museossa (Snellmaninkatu 5), jossa heti aamusta klo 9 historioitsijat Kurt Villard Jensen, Christian Krötzl ja Jukka Korpela käsittelevät kristinuskon tuloa Suomeen ja sen eurooppalaisia taustatekijöitä.

Mutta ennen näitä tapaamme toivottavasti jo 16.12 klo 14-17.30. *Kasvatuksen valo ja valta* seminaarissa Tieteiden talolla. Tervetuloa!

Rauhaisaa ja onnellista Joulunaikaa,

Julia Surman
shs@histseura.fi

CISH – MAAILMANKONGRESSI SYDNEY 3.-9. July 2005

www.cishsydney2005.org

Lisätietoja myös SHS:n toimistosta.

ESITELMÄ KANSALLISARKISTOSSA

Rauhankatu 17, Helsinki

tiistaina 14.12.2004 klo 18.00

**Professori Max Engman:
PIETARINSUOMALAISET**

Luennon jälkeen mahdollisuus ostaa Max Engmanin teokset Pietarinsuomalaiset. Helsinki 2004 ja Suomalaiset Pietarissa. Lähdeopas. Helsinki 2004.

WSOY:n järjestämä kahvitarjoilu

Järjestäjät: Kansallisarkisto, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Sukututkimusseura ja WSOY

Vapaa pääsy!
TERVETULOA!

CALL FOR PAPERS:

AGING, OLD AGE AND DEATH

PASSAGES FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES II

19–21 August 2005

University of Tampere, Finland

Abstract deadline: 28 February, 2005.

The second international conference on ancient and medieval way of life will focus on the final period of individual's life course. The aim is to bring together scholars from various fields of study to discuss the continuities and changes which happened both in understanding and experiencing the mature age, old age, and in facing death.

Those who would like to present papers are asked to submit a one-page abstract (setting out thesis and conclusions) as an e-mail attachment to Jussi Rantala (Conference Secretary), passages@uta.fi.

Registration for all those attending or participating is 50 euros, with a post-graduate student rate of 30 euros.

For further information, please contact

* Jussi Rantala, Conference Secretary, e-mail: passages@uta.fi

* Katariina Mustakallio, Professor, Department of History, FIN-33014
University of Tampere, Finland

* Julia Burman, Finnish Historical Society Tel. +358-9-22869351
